

TÁNC

m v é z e t

DANCEART

**BÉJART
BALLET
LAUSANNE**

**41. S
A
V
A
R
I
A**

**Merce
Cunningham
Dance Company**

**FEKETE-
-PIRÓS
TÁNC**

Nemzetközi Táncverseny

I D S F

Latin Európa Bajnokság

**XXXVII.
évfolyam
2006. 3.**

Ára: 485,- Ft
US\$ 5.00
€ 3.00

III. Nemzetközi

EuróPAS - Gála
Magyar Táncdíj

XIII. EuróPAS Magyar Táncdíj

A magyarországi táncágazatok közéleti, kritikai, táncelméleti és tánc történeti folyóirata

**XXXVII. évfolyam
2006. 3. szám**

Főszerkesztő: **Kaán Zsuzsa**

Védnökök:

Markó Iván, Seregi László

Védnökség és szerkesztőbizottság:

Esztergályos Cecília,

Harangozó Gyula,

Keveházi Gábor, Kricskovics Antal,

Kún Zsuzsa, Nádasi Myrtil,

Sallay András,

Szakály György, Zsuráfszki Zoltán

Angol szöveg: **Kálmán Tamás**

Munkatárs: **dr. Hátfalvi Istvánné**

A szerkesztőség címe:

1300 Budapest 3, Pf. 142

Tel./fax: (36-1) 368-5470

www.danceart.hu

www.tancmuveszet.hu

e-mail: danceart@t-online.hu

Lapmenedzser és nyomdai előkészítő:

TRIONFO Stúdió

Kiadja:

Nemzetközi Tánc- és Kultúra Alapítvány

Felelős kiadó: **Kaán Zsuzsa**

E szám támogatói:

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

NKA Táncművészeti Kollégiuma

Nemzetközi Tánc- és Kultúra Alapítvány

TRIONFO Stúdió

Terjeszti a Magyar Posta Rt.,

a LAPKER Rt.,

a regionális részvénytársaságok és alternatív terjesztők.

Előfizethető Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletágánál (levélcím: 1008 Budapest, Orczy tér 1.), valamennyi postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu, faxon: 303-3440. További információ: (06-80) 444-444 **Belföldre előfizethető** még a szerkesztőségben közvetlenül, vagy csekkbefizetéssel. (Előfizetői csekk a szerkesztőség címén levélben, illetve telefonon igényelhető.)

Külföldön terjeszti a **Batthyány Kultur-Press Kft.** 1014 Budapest, Szentháromság tér 6. Tel.: 489-0042

Évi hat szám ára:

2910,- Ft+ postaköltség

Lapunkat rendszeresen szemlézi
Magyarország legnagyobb
médiatitkosa az

»OBSERVER«

BUDAPESTI MÉDIATITKÓSÁG

1084 Budapest, Auróra u. 11.

Tel.: 303-4738, Fax: 303-4744

E-mail: marketing@observer.hu

<http://www.observer.hu>

HU-ISSN: 0134-1421

A 2006. 3. szám a
2006. május 15-ig megtartott
táncsemináriumok között válogat.

4 HÍREK *Itthon*

5 HÍREK *Külföldön*

PROGRAMAJÁNLAT

6 A Nemzeti Táncszínház
2006. júliusi és augusztusi műsora

7 Keszthelyi Táncpanoráma

BÚCSÚZÓUL

9 Dr. Kaposi Edit (1923–2006)
– **Vitányi Iván** megemlékezése

KÖNYVJELZŐ

10 **Voigt Vilmos** recenziója
Falvai Károly: Nagyboldogasszony
című kötetéről (A *Boldogasszony* című
könyv második kiadásáról)

AKTUÁLIS

11 Szerkesztői ajánlat

KICSODA ÖN...

12 ...*Pierre Dobrevitch?*
– „Béjartnak a minőség számított,
és nem a klisék!”
– **Kálmán Tamás** interjúja

BUDAPESTI TAVASZI
FESZTIVÁL II.

TÁNCSZÍNHÁZ

14 **Kaán Zsuzsa: Balett az életért!**
– A Béjart Ballet Lausanne
az Erkel Színházban

MODERN BALETT

18 **Kaán Zsuzsa: A Merce Cunningham**
Táncgyűttes a Művészetek
Palotájában

NÉPTÁNC

20 **M. Nagy Emese: Fekete-piros tánc**
– *Táncok a 20. századból*
– A Budapesti Táncgyűttes
bemutatója

MOZGÁSSZÍNHÁZ

24 **Zalán Magda: Turandot közfürdő,**
avagy a néző, aki nem érti
– **Boszik Yvette** bemutatója

EURÓPAS MAGYAR
TÁNCDÍJ

26 A TÁNCMŰVÉSZET
szakmai díjának 13. átadása
Antall Józsefné: Köszöntő

27 *Sajtótájékoztatók*
a Belcanto Étteremben és
a Budapesti Operett Színházban

28 A 13. díjátadás

III. NEMZETKÖZI
EURÓPAS-GÁLA

29 A TÁNCMŰVÉSZET díjátadó gálaestje
a Budapesti Operett Színházban
I. rész

30 II. rész

31 *Pillanatképek a fogadásról*

VERSENYTÁNC

32 **Rollinger Károly:**
41. SAVARIA Nemzetközi
Táncverseny,
IDSF Latin Európa bajnokság,
Szombathely 2006

VILÁGTÜKÖR

34 **Hegedős Györgyi:**
A vágy villamosa – A Ballet British
Columbia premierje

METODIKA

35 *Analitikus táncgimnasztika*
– Vélemények
a Dévény Anna-módszerről

39 CONTENTS

EXCERPTS

40 *Who are you...Pierre Dobrevitch?*
„The quality was important to Béjart
and not the clichés!”
– Interview by **Tamás Kálmán**

41 *EUROPAS HUNGARIAN DANCE AWARD*
– *The 13th prize giving ceremony of the*
magazine TÁNCMŰVÉSZET
– **Dame Klára Antall: Festive Address**

42 *3rd INTERNATIONAL EUROPAS-GALA*
– *The Prize Giving Gala Evening of the*
magazine TÁNCMŰVÉSZET at the
Budapest Operetta Theatre

A *-gal jelölt írás vagy részlete **angolul** is olvasható.

keze táncosok művészetének elismertetésében.

A **szeptéptánc világnapját** épp az említett **Bill „Bojangles” Robinson** születésnapjához kötik. Ez a nap **1878. május 25.**

Az első hazai szeptéptáncfesztivál tehát – a szeptéptánc világnapja alkalmából – a fekete táncosok mellett a műfaj további olyan személyiségei előtt is tisztelgett, mint **Fred Astaire, Chuck Green, Gene Kelly, Jimmy „Slide”, Nicholas Brothers, Gregory Hines, Hony Coles** és mások.

KIÁLLÍTÁS

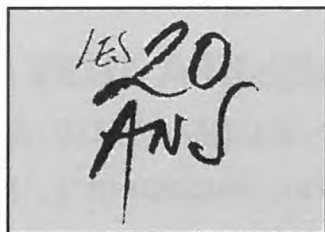
A BM Duna Palotában **Csillag Pál** táncfotóiból nyílt kiállítás **Mozzanatok** címmel. A **május 3-tól május 21-ig** megtekinthető kiállítást **Sallay Stefánia** néptáncművész, a Duna Palota munkatársa rendezte, és **Major Rita** táncművészeti Főiskola tanára nyitotta meg.

JUBILEUM TÁNCAL

A klasszikus indiai zene interpretálására alakult **Calcutta Trió** ebben az évben ünnepli fennállásának 30. évfordulóját. Az észak-indiai zenét játszó formáció **Ravi Shankar** útját követve, sokat tett a 3000 éves hagyománnyal rendelkező indiai klasszikus zene magyarországi népszerűsítéséért. Sikereik és elismertségük perze jóval túlmutat hazánk határain: számtalan turnét tudhatnak maguk mögött nemcsak Európában, de az indiai szubkontinensen és Amerikában is.

Augusztus 25-én a Jövő Házában (a Fogadóban) tartandó ünnepi koncertjük alkalmából az odissi klasszikus tánc egyik legnagyobb élő tehetsége, **Sandhyadipa Kar** is fellép. A művésznő, aki rendszeresen tanít a világ jelentős táncfőiskoláin, immár több mint 20 éve osztatlan sikerrel turnézik India-szerte, továbbá Európában és Amerikában.

A TÁNC ÉJSZAKÁI 2006

2006 nyarán érdekes balettcsemegékkel várja a különleges és igényes produkciókat kedvelő nézőket a Monte-Carlo-i Kaszinó teraszára a **Les Ballets de Monte-Carlo** társulata. Az együttes fennállásának 20. jubileuma alkalmából **Jean-Cristophe Maillot** balettigazgató igazi „finálét” tart. **Augusztus 2–13 között**, nyolc estén át rendezi meg a **Les Nuits de la Danse 2006** (*A tánc éjszakái*) elnevezésű balettsorozatát. Saját korábbi, korszakos koreográfiái (**Dov'è La Luna, Cinderella – Hamupipőke, Opus 40**) mellett **William Forsythe** emblemikus művét: a **The Second Detail** című elegáns-ironikus balettkompozíciót és **Maurice Béjart**-tól a **Bolero**-t is újra műsorra tűzi. Utóbbi a férfitáncosok között a fanasztikus balerina: **Bernice Coppieters** főszereplésével. Valamennyi produkció ismét nagyszerű alkalom arra, hogy a Les Ballets de Monte-Carlo briliáns interpretációja meghódítsa a balettművészetre fogékonny nemzetközi közönséget.

BÉCS, 2006/2007

Rendkívül gazdag programot mondhat magáénak az új szezonban a **Harangozó Gyula** vezette **Das Ballett der Wiener Staatsoper und Volksooper** társulata, amely Harangozó második évadja alatt összesen 81 balettelőadást tart. 51-et a Staatsoper épületében, a Ringen, 30-at a Volksooperben.

A Ringen lévő operaházban karácsonykor kerül sor a nagy-

hírű magyar balettkoreográfus, **idősb. Harangozó Gyula-Kenessey: Térzene** című egyfelvonásosának ősbemutatójára. A darabban egy műsorban újítják fel a bécsiek egyik kedvencét: a **Babatündért**. Ehhez jön még az évadban három felújítás 3 kitűnő 20. századi koreográfustól: **Sir Frederick Ashton**-tól a **Rómeó és Júlia**, **Kenneth MacMillan**-tól a **Mannon** és **John Cranco**-tól a **Rómeó és Júlia**. Repertoáron maradt az **Anyegin** (Cranco), a **Coppélia** (Harangozó) és a **Giselle** (Petipa/Perot/Coralli). A Volksooper balettévadja egy **gálaesttel** indul, amelynek műsorán **Petipa**-klasszikusoktól a fiatal **Lukács András** kortárs balettetűdjéig, tehetséges táncosok és neves vendégművészek változatos bemutatkozására lesz lehetőség.

Ezt követi novemberben a vezető orosz koreográfus, **Borisz Eifman: Anna Karenina** című balettdrámája **Csajkovszkij** zenéjére.

Más tönust képvisel a harmadik bemutató, 2007 márciusában. A belga **Ben van Cauwenbergh** egy eleve sikergyanús táncestet komponál klasszikus és modern táncelemekből, a rockszínpad szim-

bólumává vált **Freddie Mercury** tiszteletére, a világhírű **Queen Együttes** zenéire – **They Will Rock You** címmel. Az előző éves műsorkínálatból a Staatsoperben továbbra is játszóak majd a **Csajkovszkij-impressziók** című modern balettestet, illetve a négyrészes **Nicht nur Mozart** címűt a Volksooperben.

20. VILÁGKONGRESSZUS

Az UNESCO Nemzetközi Tánc-tanácsa (CID) **október 25–29. között** Athénban rendezi meg a **Táncutatók 20. Világkongresszusát**.

A nagyszabású találkozóra táncatanárokat, koreográfusokat, kutatókat, kritikusokat és szervezőket várnak. A korábbi konferenciákra évente kb. 400 specialista érkezett 40 országból, de a jubileum alkalmából mintegy 1000 résztvevőt hívtak meg. Az előadásokat a 2004-ben épült, 3500 férőhelyes olimpiai stadionban rendezik.

A kongresszus témája az UNESCO 2005-ös elnöki konferenciájának megfelelően – a **„Megállapodás a kulturális ábrázolás különbözőségének védelméről és támogatásáról”** címet kapta.

A HÍREK ITTHON és a HÍREK KÜLFÖLDÖN rovat anyagát írta és szerkesztette: Kaán Zsuzsa

Keszthelyi Táncpanoráma

2006. szeptember 6–11.

Balaton – Kongresszusi Központ és Színház

Köszöntő

Jubileumhoz érkezett a 2002. szeptemberében, első alkalommal megszervezett „Keszthelyi Táncpanoráma”. Ebben az évben öt éves az a táncszínházi fesztivál, melynek magas színvonalú előadásai, a nézők és a város vezetése részéről is pozitív fogadtatásban részesült. Kiváló együtteseket fogadhattunk a Balaton Színházban, élvezhettük az előadásokat, és tapsolhattunk a magyar táncművészet legjobbjainak. Sőt nemcsak a felnőttek, hanem a kicsik is, hiszen a program szervezői rájuk is gondoltak, amikor gyermekelőadásokkal színesítik a Táncpanoráma műsorát.

A vágy, hogy e nemes kezdeményezés hagyománnyá válhat városunkban, megvalósult. A sok kiváló együttes, amely az elmúlt időszakban letette névjegyét városunkban, hozzájárult ahhoz, hogy elnyerhettük kategóriánkban a „Kultúra Magyar Városa” kitüntető címet. Keszthely a „Balaton fővárosa” és a kultúra fővárosa is a térségében, amely e rendezvény idején a tánc fővárosává is válik.

A Balaton Színház jól vizsgázott. Egyértelműen beigazolódott, hogy kiválóan alkalmas arra, hogy a táncművészet egyik vidéki fellegvára legyen, s e műfaj méltó helyet kapott falai között.

A Magyar Táncművészek Szövetsége és a Nemzeti Táncszínház szakmai és anyagi áldozatvállalása, a tánc ügye iránti elkötelezettsége garancia arra, hogy az elkövetkező években is folytatódjon a kiváló rendezvénysorozat.

Szeretettel várjuk városunkban a tánc szerelmeseit. Ígérjük, nem fognak csalódn.

Mohácsi József

Keszthely város polgármestere

Program

Szeptember 6. szerda, 19.00 óra

BUDAPEST BALETT

Vivaldi – Négy évszak

Két ember élete – Két különböző korban

Szeptember 7. csütörtök, 10.30 óra

DUNAÚJVÁROSI BARTÓK TÁNCSZÍNHÁZ

Álom-álom, kitalálom

MESE KICSIKNEK ÉS NAGYOKNAK

19.00 óra

BM DUNA MŰVÉSZEGYÜTTES

Nomád szenvedély – Kígyóballada

Szeptember 8. péntek, 19.00 óra

LIPPAI ANDREA, BUDAI LÁSZLÓ

ÉS AZ ARGENTIN TANGÓ TÁNCSZÍNHÁZ

Lélekhúrok

Szeptember 9. szombat, 19.00 óra

HONVÉD TÁNCSZÍNHÁZ

Bartók útjain

Szeptember 10. vasárnap, 19.00 óra

BOTAFOGO TÁNCGYÜTTES

Aladdin

Szeptember 11. hétfő, 19.00 óra

MAGYAR BALETT SZÍNHÁZ

Hammer/Zárt függönyök/

A szív küldi

Szeptember 6-11.

**Jelmez- és díszlettervezők
kiállítása**

A fesztivál ideje alatt Imrik Zsuzsa, Molnár Zsuzsa, Velich Rita jelmez- és díszlettervezők kiállítása tekinthető meg a kongresszusi központ és színház termeiben. A kiállítás a tervezők elmúlt évadokban készített munkáiból ad ízelítőt.

A kiállítás megnyitója:

szeptember 6. 19.00 óra.

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk!

DR. KAPOSZI EDIT

1923–2006

Hatvankét évvel ezelőtt, 1944 tavaszán találkoztam vele legelőször a Muharay Együttesben, majd amikor felkerestem őt a Cserkészlányok Szövetségében. Mostanában, ha arra járok, mindig őt látom ott az Alkotmány-utcai vöröstégla épületben.

Már akkor is arról beszéltünk, ami azóta is mindig a fő témánk volt: a néptáncról. Pontosabban a néptánc szerepéről az átalakuló modern életben. Mert a tizenkilencéves Edit ennek szentelte életét. Bizonyára a Soli Deo Gloria egyesület csoportja indította el erre, de benne volt ez a gondolat a megújulást szomjúhozó akkori ifjúsági mozgalmak légkörében. A Soli Deo Gloriában magam is jártam aztán, azonosan gondolkoztunk tehát a népművészetről.

Kaposi Edit elhatározása valóban egész életére szól. A probléma minden oldalával foglalkozott. Ott volt Muharay Elemér „Népi ének, tánc, és játék együttesé”-ben, tehát maga is fellépett színpadon, táncolt, énekelt, a népi játékokban szerepelt. De őt már akkor is vonzotta a többi lehetőség. Mindenekelőtt a gyűjtés, a tanítás és a tudomány.

Mennyit beszéltünk akkortájt arról, hogy Bartók útját járva fel kell gyűjtenünk a magyar néptánc veszendő ha-

gyományait. El is kezdődött már részben Gönyey Sándor, részben Molnár István munkásságában. Mindkettőjüket ismertük, ott voltak az együttesben, Sándor bácsiként és Pista bácsiként emlékezünk rájuk. Ők voltak a kezdeményezők, de kik lesznek a folytatók? Edit elsők között vállalta ezt, beiratkozott a néprajz szakra, és 1945 után ő tette le az első munkát az asztalra.

A sors kegyességének köszönhető, hogy e munka közben mélyült el kapcsolata Vass Lajossal barátsággá, szerelemmé és örökre szóló házassággá. Mi, a Muharay együttesben éppen énekarvezetőt kerestünk, és Vásárhelyi Zoli bácsi, főkarnagyunk erre tanítványát: Lajost ajánlotta. Ő pedig szivedélyesen érdeklődött a népdalgyűjtés, és -éneklés iránt. Természetes, hogy összekerültek.

De egyik voltak a tanítás szenedélyében is. Lajos alapozta meg aztán – a „Röpülj páva” keretében – a magyar népdal-mozgalom új fellendülését. Edit pedig fáradhatatlanul dolgozott azon, hogy a tánc kultúrált módon kapjon szerepet a felnövekvő ifjúság életében.

Ezért fordult érdeklődése a néptánc mellett a társasági tánc felé is. Szükséges volt ez a lépés, hiszen a néptáncot nem lehet gettóként, a társastáncot pedig nem szabad arisztokratikus lenézéssel kezelni. Edit volt az, aki ebben a bonyolult kérdésben megtalálta az „arany középutat”.

Mindebben elsősorban tudós volt. Hivatalosan is az első tánc-doktor a magyar tudományos életben, de egész magatartásában is. Nemcsak gyűjtője a táncanyagoknak, hanem egyben tudományos feldolgozója is. Ami egyszerre jelent néprajzi, táncelméleti, tánc történeti, valamint egyetemes és művészettörténeti ismereteket. Mindegyiknek avatott ismerője volt. Ezért mérte rá a sors azt a feladatot is – kitűnően teljesítette –, hogy megalapítsa a tánc tudományt művelők együttműködésének keretét: a *Tánc tudományi Tagozatot*.

Ez hát az életút – ha nem térünk ki a részletekre. Miért is térnénk, hiszen mindenki értheti, milyen hatalmas munka, milyen nagy tudás áll ennyi teljesítmény mögött. Mi, az egykori társak, barátok, kollégák nagy fájdalommal vesszük tudomásul, hogy – 2006. április 13. óta – nem láthatjuk, nem tudhatjuk magunk között többet. Igaz, tudtuk már, hogy betegsége folytán jó ideje nehezen, majd egyáltalán nem volt elérhető, de ilyenkor az ember még reménykedik. Hiába kerülünk mi is minden nappal közelebb az elkerülhetetlenhez, egyre jobban fáj az örökre szóló elválás. A fiatalabb pályatársak talán ezen még nem gondolkoznak, mégis tudom, hogy ők is érzik a Kaposi Edit távozásával bekövetkezett veszteséget.

Búcsúznunk kell az embertől, baráttól, tudóstól, tanítótól, a magyar táncművészeti és tudományos élet egyik, évtizedeken át stabil képviselőjétől. Búcsúznunk és emlékezünk. Emlékezünk arra az útra, amely minden nehézségével együtt gyönyörű volt. Szépségét az adja, hogy Kaposi Edit ifjú korában jegyezte el magát ennek a feladatnak, fáradhatatlanul dolgozott érte, és élete végéig hűségesen kitartott mellette. Amit pedig elvégzett, azt nagy tehetséggel, tudással és szorgalommal tette.

Egy emberi életről pedig nem lehet ennél többet mondani.

Vitányi Iván

Úgy látom, Magyarországon épp a folyamat ellentéte megy végbe most, mint Svájcban. A karrier rövid, és a balett valóban a szocializmus alatt élte az aranykorát. Nehéz ezt kimondani, de így igaz. A művészek privilegizált helyzetben voltak az elmúlt rendszerben, miként Jugoszláviában is.

(12–13. oldal)

Béjart személyes vallomása szerint ezzel a szériával nem a halálnak akart emléket állítani, és nem is az Aids betegségre akart rávilágítani. Hanem olyan emberekre, akik mind nagyon fiatalon haltak meg. Mozart csak 35 évet élt, tehát halálakor 10 évvel még fiatalabb volt, mint Freddie és Jorge. Szándéka szerint vidám és boldog balettet akart komponálni. Olyat, amely az ifjúságról szól és a reményről, amely „*határtalanul optimista, mint én!*” – nyilatkozta Béjart a berlini bemutató műsorfüzetében. Ezért került az előadás végére a dal: „*The show must go on.*”

(14–17. oldal)

Cage hangkulisszája tökéletesen rezonál a pliékkal, az arabeszkekkel, a markánsan kibomló glissade-okkal. A koreográfus óvatosan, finoman, lassan, de biztosan növeszti fel, bontja ki a művet. Joggal és jócskán számítva a tökéletesen balanszáló, minden ugrásból macskapuhasággal érkező, külön és ha kell, együtt is tökéletes összhangban táncoló, rendkívül felkészült művészekre. (Vigyázat! A Cunningham-féle „egyszerűség” a legráfínáltabb! Csak a legképzettebbek tudják kivitelezni!)

(18–19. oldal)

A műsor első felében az elmúlt harminc év egy-egy jelentős alkotása mellé párhuzamként azt az eredeti tánchagyományt állítja a két együttes, amely kiindulásként szolgált a mű létrejöttéhez. A második részben pedig már a legújabb műveket csoportosították egy-egy tájegység, vagy éppen gondolati mag köré.

A *Kányádi Sándortól kölcsönzött cím* egyértelműen meghatározza az est képi világát. Minden darabhoz külön háttér, hangulat, világítás, erőteljesen ható színpadi kép járul. A jelmezeken, kellékeken s a díszleten pedig többször visszaköszönnek a címben említett színek.

(20–23. oldal)

Legyünk nagyon, de nagyon boldogok, hogy ma már nem Sztálin vagy Zsdanov elvtárs ízlése szabja meg, mit lásson a magyar nép! Éppen csak azt szeretném javasolni, hogy mindent a maga helyén mutassunk be. A kísérlete-

ző, alternatív, polgárpukkasztó stb. előadásokat a különféle zseb-, padlás- és pinceszínházakban vigyék színre azok a lelkes ifjonti társulások, akiknek az ilyesmi történelmi feladatuk, és akikből szerencsénkre bőséges választék áll a budapesti nézők rendelkezésére. A Kamrát, bár méreteiben ideálisnak is lehetne mondható, eltanácsolnám a *Turandot közfürdőtől*, mert ez, hasonlóan anyaszínházához, a Katona Józsefhez, ugyan nem a lusta nézőkre szabott szórakoztatóipar, de nem is a „különböző korszakokat, stílusokat vizsgáló és a mai színházi gondolkodással kapcsolatba hozó gondolkodási folyamat kísérletező állomásának” színtere.

(24–25. oldal)

A verseny végén különdíjak átadására is sor került. A legszimpatikusabb páros díját a közönség szavazatai alapján az EB ezüstérmes Vescovo Maurizio–Törökgyörgy Melinda kettős kapta, és ők vehették át a legeredményesebb hazai versenyzőnek járó díjat is. *Kaán Zsuzsa*, a *Táncművészet* című folyóirat főszerkesztője bejelentette, hogy a Svájcban élő *Vass Dániel*, a nemrég elhunyt táncművész-szakíró *dr. Kaposi Edit* (és *Vass Lajos* karnagy) fia díjat alapított édesanyja emlékére, amelyet mindig a Savaria hat döntőbe jutott párosa között sorsolnak ki ezentúl.

(32–33. oldal)

West Vancouver ugyanis amolyan „beverli hillszes” sztárbúvóhely. Itt lakik – per capita – a legtöbb gazdag, akiktől a nagyobb adományok várhatók. A színházlátogatás után a West Vancouver Public Lybrary-be invitálták a kötetlen beszélgetésre vágyó kíváncsi rajongókat, akik ebédidejüket áldozzák fel arra, hogy a trikóban megjelenő táncosokat testközelben láthassák. *Illúzió a szerelem...!*

(34. oldal)

Mindig figyeltem a külföldi balerinákat; vajon mitől képesek szériákban egyformán jó teljesítményt nyújtani? Mitől képesek mindig arra, hogy izomzatilag jól dolgozzanak. És itt kaptam rá választ, abban a technikában, amit Dévény Anna alkalmaz. Erre mindenkinek szüksége van. Annak is, akinek nagyon lazák az ízületei, és annak is, aki kötöttebbek. És amit mindig hangsúlyoz: a tudatos izomérzet nélkül nem létezhet előadás, mert nem szabad, hogy az érzelmek vigyék az embert. Az érzelem természetesen nagyon-nagyon fontos, anélkül nem is érdemes táncolni; de *az érzelmeket kordában kell tartani.*

(35–37. oldal)

Kaán Zsuzsa

Kaán Zsuzsa
főszerkesztő

elég. Tartottunk úgynevezett első és másodgyakorlatot. Az „első” gyakorlatot hetente 4-szer, a másodikat hetente 5-ször. Az iskolai oktatás viszont 2-ig tartott, mint Magyarországon. A felső évfolyamnak már végképp nehéz volt megoldania a tanulást, ezért mi is alapítottunk egy gimnáziumot, csak táncosoknak. Ez nagy győzelem volt Svájcban. Ez volt az oka annak, hogy fantasztikus sikereket értünk el az akadémiával.

– Tehát egy nagyon jó balettiskolát akartak, és ezért fordultak Ön-höz?

– Pontosan, miközben Svájcban egy külföldinek különösen nehéz a dolga. Nagyon sok olyan szervezet létezik, amelytől engedélyeket kellett szerezniük. De mi nagyon ismertek és népszerűek voltunk Svájcban, és mindenkire jó kapcsolat fűzött bennünket. Nem volt konkurencia vagy féltékenység. Végül is összességében nagyon kellemes 6 évet töltöttünk Zürichben.

– Hány növendék kezdi el évente a képzést?

– Általában 25 növendéket veszünk fel az első évben.

– Hány jelentkezőből választják ki őket?

– Körülbelül 300-ból. Tehát a jelentkezők 10%-át vesszük fel. Amikor balettmester voltam a Scalaban, Ljuba az iskolában tanított. Az iskola kapcsolatban áll a Milano-i Scalával. Évente általában 400 növendék jelentkezett, 30 gyereket vettek fel egy 1 hónapos próbaidőre, azután 20-an maradtak bent. A végzős évfolyamban már csak 3-4-en maradtak. Mindössze 1%.

– Svájc híres a virágzó balettéletéről. Ott a Lausanne-i Balettverseny, amelyre a táncosok a világ minden részéről jelentkeznek. A lényeg az, hogy Svájcban a balett népszerű; balett-táncosnak lenni elismert dolog. Sajnos, napjainkban Magyarországon ez nem egészen így van. Nálunk hajdan öt-hatezren is jelentkeztek az Állami Balett Intézetbe. Közülük vettek fel 30 növendéket és végzett 5, legfeljebb 10. De manapság a balett-szakon a Táncművészeti Főiskolára összesen 30-an jelentkeznek! Ha egy osztályt akarnak indítani, akkor mindenkit fel kell venni.

– Svájcban a társadalom részéről nagy változás történt a táncosok elismerését illetően. A mi hat évünknek is köszönhető, hogy a táncosok megkapták ugyanazt a státuszt, mint az énekesek és a zenészek. Svájcban most a táncosok egy szintre kerültek a zenészekkel és az énekesekkel.

Ez nagy győzelem, amire hihetetlenül büszkék vagyunk.

Úgy látom, Magyarországon épp a folyamat ellentéte megy végbe most, mint Svájcban. A karrier rövid, és a balett valóban a szocializmus alatt élte az aranykorát. Nehéz ezt kimondani, de így igaz. A művészek privilegizált helyzetben voltak az elmúlt rendszerben, miként Jugoszláviában is. A pénz egy fontos tényező, de ez nem csupán egy foglalkozás, ez elhivatottság kérdése. Ha nem vagy eléggé motivált, akkor jobb, ha más munka után nézel.

– Lapunk legutóbbi számában olvashatunk a fantasztikus Sacre-előadásáról a Scalaban Silvie Guillemmel

és Maximilien Murrual. Nálunk viszont már hosszú évtizedek óta nincs repertoáron a Tavaszünnepe, se a többi Béjart-balett. Amikor Béjart a világ minden részén letiltotta bizonyos műveit azzal az indokkal, hogy elavultak, ez óriási hiányt okozott a közönség és a táncszakma köreiben. De Béjart már újra engedi, hogy játsszák a darabjait?

– Hadd pontosítsam. Béjart eladta a Sacre, a Tűzmadár és a Bolero jogait a Tokió Balettnek, azaz Szaszaki úrnak, a Tokió Balett igazgatójának. Azt hiszem, ez az exkluzivitás 10-15 évig tartott. Valóban, mostanában Béjartnak már újra van joga ahhoz, hogy odaadja a balettjeit. A megállapodás részleteit nem ismerem, de az említett művek újra játszhatók.

– Mi a véleménye a Béjart-est esetleges visszatéréről a budapesti repertoárra?

– Ha az operaház igazgatója, vagy ha Keveházi Gábor balettigazgató hivatalosan megkéri, akkor valószínűleg lehetséges lenne. Béjart nagyon elégedett volt azzal, ahogyan az Önök táncosai előadták a darabjait. A premier előtt 48 órára érkezett ide és csak a főpróbát látta, mert Párizsba kellett utaznia, de nagyon meg volt elégedve azzal, amit látott.

Én 4 évvel ezelőtt jártam itt utoljára. A táncosok azóta is változtak, a balettmesterek rendben vannak. Mégis nagyon nehéz a megfelelő stílust elérni. Láttam a Tokió Balettet a Béjart-előadásokban. Szerintem nevesítés volt.

– Szóval bár megvették a jogokat, nem tudták előadni.

– Előadták, de hogyan?! Csak formálisan. Béjart nagyon szomorú volt. Nem az a kérdés, hogy megcsinálják-e a lépéseket, hanem hogy érzik-e a zenét, érzik-e a darabot.

– Tehát mondhatjuk, hogy lélek nélkül táncoltak?

– Lélek és stílus nélkül. De ha Béjart odaadta a darabját a Scalának, akkor miért ne adná oda Budapestnek? A magyar balett közelebb áll Béjart szívéhez, mint az olasz.

– Ha megkapnánk a jogokat, akkor Ön is visszajönne, hogy újra betanítsa A tűzmadár és a Sacre koreográfiáját?

– Azt hiszem, ehhez túl öreg vagyok. Béjartnak fiatal balettmesterei vannak, valószínűleg őket küldené Magyarországra. De vendégként szívesen eljönnek, és ott ülnék a nézők között...

Pierre Dobrievitch
1972-ben a budapesti
Béjart-est betanító próbáján

Fotó: Mezey Béla

Kálmán Tamás

1992-ben Aids-ben halt meg az őstehetség *Jorge Donn* (45), a páratlan Bójartáncos, akit az *Egy vándorlegény dalai* című Bójart-pas de deux-ben a magyar közönség is megcsodálhatott az Operaház színpadán. A *Bolero* – az ő főszereplésével is – példátlan sikereket ért meg világszerte, Budapesten is. A Tavaszünnepepedig, Bójart verziójában egy csapatánc szerelmi ritus – szintén az ő főszereplésével –, a Magyar Nemzeti Balett társulatának élén soha, senkivel nem vált olyan kifejezővé, oly erőteljessé és atavisztikussá, mint éppen vele.

1991-ban Aids-ben halt meg *Freddie Mercury* (45) is, a Queen frontembere. Bójart szerint – a másvilágon – Freddie és Mozart időről időre egymás mellett ülnek a zongoránál....

És alig tartották meg a premiert, néhány hónap múlva, 1997 júniusában Miami-ban megölték *Gianni Versace*-t, az ünnepelet és elismert divattervezőt. *Versace* a színházi világban tán még nagyobb jelentőségre tett szert, mint a divatszakmában. A Milánói Scalában ő tervezte a Józseflegenda kosztümjeit, együttműködött *Bob Wilson*nal a *Salome* szcenírozásánál, *Zizi Jeanmaire*-rel a San Francisco-i Operaházban, és számos Bójart-balettet adta egészen személyes névjegyét 1984 és 1997 között. A *Ballet for Life* című montre show-hoz is, amelyhez Bójart zömében hófehér jelmezeket álmódott és rendelt.

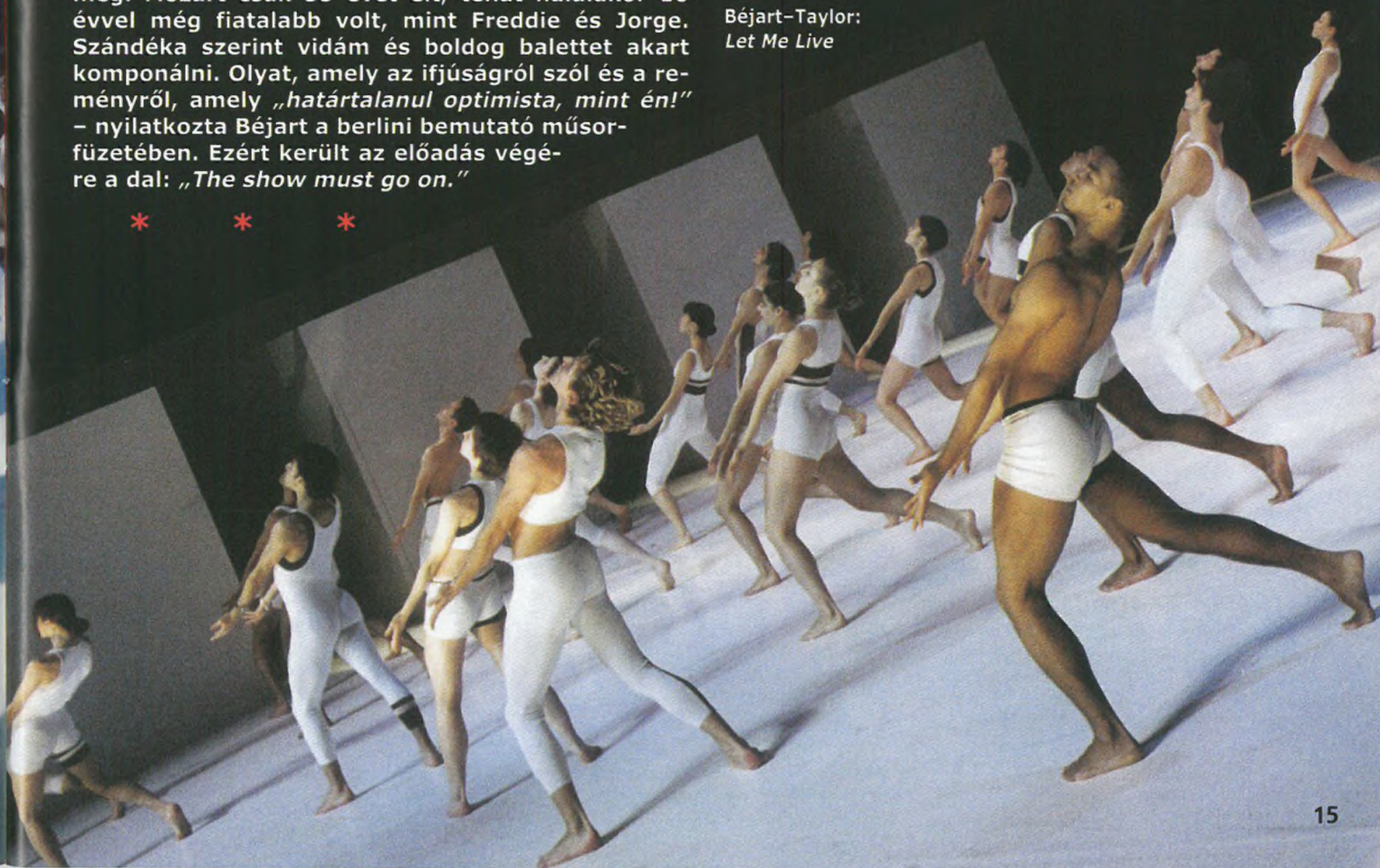
Bójart személyes vallomása szerint ezzel a szériával nem a halálnak akart emléket állítani, és nem is az Aids betegségére akart rávilágítani. Hanem olyan emberekre, akik mind nagyon fiatalon haltak meg. Mozart csak 35 évet élt, tehát halálakor 10 évvel még fiatalabb volt, mint Freddie és Jorge. Szándéka szerint vidám és boldog balettet akart komponálni. Olyat, amely az ifjúságról szól és a reményről, amely „határtalanul optimista, mint én!” – nyilatkozta Bójart a berlini bemutató műsorfüzetében. Ezért került az előadás végére a dal: „*The show must go on.*”

* * *

Bójart-Mercury: *The Millionaire Waltz*

Bójart-Taylor:
Let Me Live

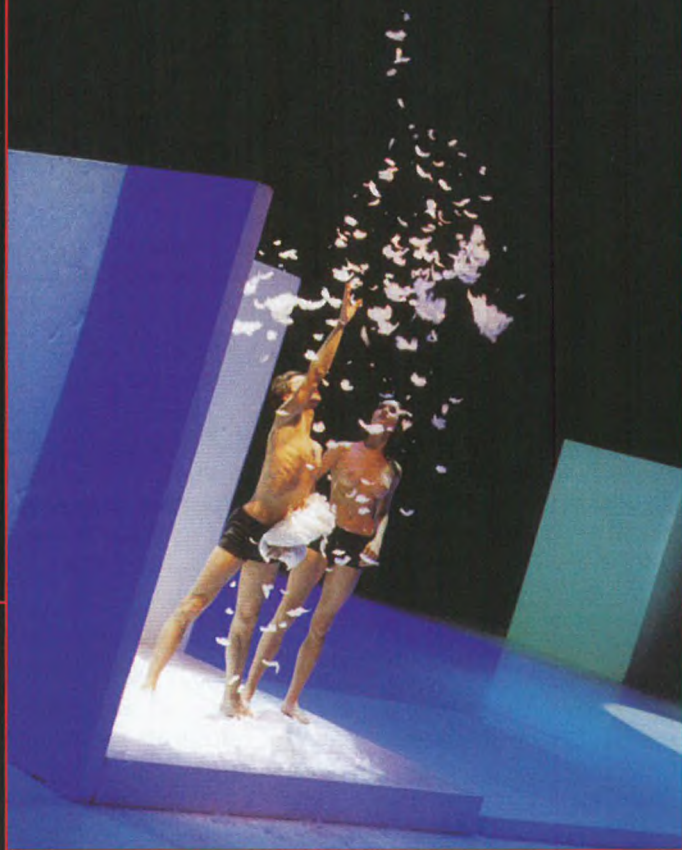

tárja. Látjuk, mennyire sérülékeny, mennyire fizikális, és mégis mennyire diadalmas. A teljesség maga!

Telik az idő, de a dalokra kitalált szituációk, ötletek nem fogynak el. A koreográfia mindvégig tobzódik a humorban, áradnak a mozdulatok. Az „Egy téli mese” – a félmeztelen testű fiúval és lánnyal a hóesésben még akkor is tökéletes idill, ha a szerelmesekre hó helyett hófehér toll hullik...

A teljes létszámában vissza-visszatérő társulat egy-egy jellegzetes, a show során „megismert” figurával megszínezve, hatalmas fehér drapériákkal is körülölelve – imponáló hangulatot teremt a következő képnek: vetítés indul, és a filmen megje-

Béjart-Mercury: *A Winter's Tale*

lenik Jorge Donn! Bohócarccal, fáradtan, véres fejjel, sírva. Aki ismerte, aki táncolni látta valaha is, már érti a rejtélyt! Béjart kénytelen-kelletlen felfedi titkát: számomra legalábbis ekkor derül ki, hogy mindaz az „előzmény”, a már majdnem 90 percnyi produkció csak azért történt, hogy Donn teljes szépségében, élete teljében, hacsak filmen is, de érezzük, viszontlássuk! Béjart azért csinálta ezt a darabot, hogy Donnt feltámassza! Önmagának, a társulatának és a közönségnek.

Meghatottan éljük át ezeket a perceket, mindnyájan, akik ismertük és csodáltuk. Bárcsak még nagyon soká tartana...Dehát egyszer ennek is vége. Vagy mégsem? Felhangzik az utolsó dal: „*A shownak folytatódnia kell!*” És már ott az egész társulat, ünnepélyesen, felkenten, megilletődötten.

Sírunk még, vagy már újból nevetünk? Mindegy! „*A shownak folytatódnia kell!*”

Béjartnak, ennek a bűvös erejű mágusnak pedig megint igaza van.

Kaán Zsuzsa

Béjart-Mercury: *Bohemian Rhapsody*
Fotók: Francois Paolini

MPANY A MŰVÉSZETEK PALOTÁJÁBAN

Bár a kompozíció egésze némi formalizmustól sem mentes, tehát ha nem táncmű lenne, azt mondanám: *olyan, mint egy Rubik-kocka*, azért a színek és viselők szinte észrevétlenül érzelmeket, kapcsolatokat is hoznak!

Nem vitás: a *Suite for Five* láttán a XX. századi modern balett őisével találkoztunk!

A középső darab, a

Biped (1999)

hirtelen az alkotó legmaibb korszakába visz. A zenei anyagra utaló cím (*Gavin Bryars*, illetve *Biped*) a műről legfeljebb közvetve sejtet valamit. Annak lényege ugyanis a *koreográfiai és a szcenikai* komponensből álló, különlegesen összetett *látványban* rejlik. Ez teszi felejthetetlené. Egyrészt a *Suite*-ben látotthoz képest már sokkalta újabb, modernebb, fejlettebb *Cunningham-koreográfia*, mégpedig a mozdulat-impulzusok megemelt, látványos, attraktív alkalmazásával. Másrészt két képzőművész mint *társalkotó* elképesztő, digitális technikával készített mozgó-táncoló képei, amelyek a nyitott színpad függőleges síkjában (mint láthatatlan előfüggönyön, nemlétező filmvászonon) bukkannak fel olykor-olykor, a darab közben. Hatásukra „a hátuk mögött”, a színpadon is új terek keletkeznek. A képek hol egyszerű, színesen világító vonalak, hol röpködő pálcikák, vagy játékos, hófehér korongok, mások a táncosok szellemként szálló, életnagyságú testfoltjai, amelyek átúsznak, -libbennek, -suhannak, -pörögnek a színpad és az ott táncoló valódi táncosok *előtt*. Ez a lézer-technikával vetített látvány azután Cunningham muzikális dramaturgiája révén összefonódik a fizikálisan létező (és virtuózan táncoló) együttes 13 tagjának látványával: a gyönyörű pas de deux-vel, a nők-férfiak

féktelen dinamikus csoportjaival, vagy a pompás, hosszan kitartott pózokkal: *a mozdulatlanság mozdulataival!*

Ezúttal e kettősségből: a tánctechnika és a képzőművészeti technika szintéziséből születik meg a csoda. A heurékaélmény, hogy íme, itt van már a 21. század!

Az est záróétele, Cunningham harmadik alkotása, a

Sounddance (1975)

igazi zárószám! A *Biped* varázslata után józan-merész koreográfusi fricska, amelyben tíz ragyogó táncos rohanásai, körei, improvizatív-tempós testláncai birkóznak a betonfúrók zörejének hangerejével (*David Tudor, Untitled*). Emberi testek az embertelen hangorkánban! Tiszta térformák a zilált hangkulisszában!

Mi ez, ha nem az elgépiesedett világ absztrakciója?!

Ám egy idő után immunisak leszünk a fülsiketítő, ritmikus dübörgéssel szemben, és sikerül csak a táncra figyelni. Lám, Cunningham legyőzte az agressziót: a tánc révén a disszonancia mégiscsak harmóniává vált, miközben a kontrapunktikus kombinációkat figyelve az angliai *Random Dance Company* is eszembe jutott. Nem véletlenül: Cunningham-nagymester már 1975-re megteremtette az amerikai modern táncnak azt a szuverén mozgásvilágát és metodikáját, amelyből később – a jelenbe is átmentve –, újabb társulatok, iskolák táplálkozhattak, és táplálkozni is fognak.

E három jól kiválasztott darab is elég volt ahhoz, hogy kimondjuk: a *Merce Cunningham Dance Company* vendéjátékának közönsége a Művészetek Palotájában nemcsak *történelmi tabló* tanúja lehetett, de korunk elevenen változó tánc történetének remek szemléltető előadását is élvezhette.

Kaán Zsuzsa

Fotó: Tony Dougherty

látunk, alig néhány pillanatra megpihentetve. Talán csak a férfiak körtáncában csillapodik az iram, bár itt érezhető leginkább az igába fogott sárkányok ereje is. A szaxofon és harmonika belépésével újstílusúvá avanszáló zenekar hangzása még telítettebbé válik. A mindvégig túlfűtött tánc azonban ekkor már a szolisztikus formák (egyéni vagy páros ropogtatások) ellenére is fokozhatatlan.

Novák Ferenc 1979-ben készített *Kőműves Kelemen* című művében inkább a héjszában látott visszafogott erő és fojtott indulat köszön vissza. A balkáni motívumokkal kiegészülő dinamikus körtáncban a szerző – a forma határain belül – nagyon gazdag formakincssel dolgozik (tapsok, karok használata, lábfigurák – felváltva kiforduló táncosok stb.).

Meglepő tapasztalat azonban e mű kapcsán, hogy a zenei feldolgozás a táncsal ellentétben avítottak tűnik. Ennek oka lehet, hogy a zenét szerkesztő *Simon Zoltán* talán jobban törekedett a hetvenes évek vége számára „kortárs” hangzást létrehozni, amely a mai fülnek igencsak idejétmúlt, és kissé igénytelen (szintetizátor alapú zene). A darab mozgásvilága, mivel nem kívánt konkrét korhoz kötődni, így inkább maradhatott időtlen, örök érvényű.

A műsor talán legnagyobb közönségsikere a *Cigány kurácsi*, *Zsuráfszki Zoltán* koreográfiája. Rendkívül hatásos a díszletként belógatott napraforgók s a földön üldögélő lányok, mint virágok párhuzama. A Budapest Együttes férfikara ebben a számban is remekel, s ezúttal nemcsak táncosként csillogtatja tehetségét, hanem kiváló ritmusérezekéről is számot ad. A mű kedves humora, játékossága a második rész *Párbajával* állítható párhuzamba. Itt is fergeteges a zenekar, a cimbalmon alvó *Balogh Kálmán* pedig már színpadi jelenlétével is nagyszerű. Szépen szól az ének, a férfiak virtuozitása mellett a nők könnyedsége, finoman erotikus, máskor rátartó eleganciája néhány percbe sűrítve is esszenciáját adja ennek az ezerszínű világnak.

Kiváló érzékkel került e felhőtlen hangulatú darab mellé az est egyik legfelkavaróbb, legzaklatottabb műsorszámára. *Györgyfalvai Katalin* 1975-ben készült *Ostinato* című alkotása már címével egyértelművé teszi mondanivalóját. A szakadatlanul ismétlődő zenei motívumokra épülő monomániás, kényszeres, örületig fokozott mozdulatok szinte elviselhetetlen feszültséget teremtenek a színpadon. Tulajdonképpen megdöbbentő, hogy mennyire kevés – ám igen karakteres – motívumból épülhet dráma. Az egyes hangszerekhez rendelt táncosok folyton ismétlődő, visszatérő mozdulataiból, nagyon következetesen végigvitt, tiszta szerkezet rajzolódik ki – amennyiben képes az ember folyamatosan figyelni. Mára egyértelműen kiderült, hogy ez a színpadi irány minden bizonnyal több, mint avantgárd kísérlet. Zenei fel-

Fotók: Dusa Gábor

évek során csak tovább érett, néhány jelenete mára jelzésértékűvé finomodott.

Ugyanez vált egyértelművé a szintén *Móricz Zsigmond* írásán alapuló *Barbárok* (*Zsuráfszki Zoltán* műve) kapcsán is. Sűrítettebb, feszesebb a darab, mint bemutatásakor volt, drámaisága azonban mit sem veszített erejéből. A későbbi előadásból ez a szám sajnos kimaradt – kár érte. Persze talán sok volt a második részben a nyomasztó, drámai jelenet, így a *Barbárok* elhagyásával némileg oszlottak a félidő komor színei. Az összprogram idejének rövidülésével pedig az egész est befogadhatóbbá, könnyebben emészthetővé vált.

A produkció vidám, világos, egyik legragyogóbb darabja a *Stílusgyakorlat – Diószegi László* csaknem egy évtizedes munkája, *J.S. Bach* Brandenburgi versenyére. A barokk zene dekorativitásához igazodik a táncanyag válogatása és a koreográfia is. Szorosan a zenéhez illeszkedik a mű szerkesztése, folyondárszerű táncfolyamatok, áradó, életvidám mozgásvilág született (főként kalotaszegi legényesből kölcsönzött figurák és keringő-elemek felhasználásával). Nagyszerű leleménnyel néhány apró fogással barokká varázsolt jelmezekben a táncosok, a kezdő és záróképben megjelenő szimfonikus zenekar is hozzájárul ahhoz, hogy ez a mű kedves, nagyszerű színfoltja legyen a műsornak.

Vándorének címmel *Zsuráfszki* csaknem két évtizedes műve látható, a *Muzsikás Együttes* dalára (*Fordulj, kedves lovam*), nagyszerű körítéssel: hóesésben, filmhátterrel. A bevezető fotószerű beállításból összecúsztatott lépésekkel közeledő táncosok létszáma a darab elején és végén is felbukkanó aszimmetrikus vonulás kihangsúlyozásához nagyszerű, a középső rész finom megállítási-mélyítési viszont kevésbé érvényesültek a tíz pár esetében.

Végül, az est lezárásaként jó ötlet a színpadon, majd az előtérben folytatódó *Táncház*, amely azt is

lehetővé teszi, hogy a feszült figyelemmel töltött órák után, a táncosoktól kedvet kapva a közönség is megmozgathassa elgémberedett tagjait.

A több évtizedes művek felújításával elismerésre méltó és követendő munkát végeztek az együttesekek. Napjainkra felnőtt egy olyan ifjú nemzedék, aki egyidős e művekkel, számukra (számunkra) ez már történelem. A harminc esztendővel ezelőtt indult táncmozgalom és az ezzel egyidőben, párhuzamosan, szoros kölcsönhatásban dolgozó koreográfus-alkotónemzedék munkái és eredményei egymást feltételezik. Ez mára megkérdőjelezhetetlenné vált. Az ún. „tematikus”, művészi tartalommal megtöltött alkotások, ahol a koreográfiai eszme, a művészi formálás és kifejezőmód az elsődleges, e műsor folyamán is békében megfértek a színpadon a kizárólag az autentikus tánc és zene szépségét megmutató, a táncot magát esztétikai élménnyé „varázsoló” alkotások mellett.

Úgy érzem, kiváló adaptációk születtek, megoldoztak értük a táncosok. Mert nem lehetett elég csupán felvázolni, körülrajzolni a figurákat. Sikertült mélyre hatolni, s újra valódi tartalommal megtölteni e műveket.

És bár – a magyar néptánc színpadon és színpadon kívüli helyével kapcsolatban – az összes kérdést felveti a műsor, a kevésbé tájékozott néző számára is egyértelművé válhatott az est során, hogy a néptáncművészetből mennyire magas szintű alkotások születhetnek.

M. Nagy Emese

Fotók: Dusa Gábor

EGY NÉZŐ, AKI NEM ÉRTI!

va, amikor elkezdődött az előadás azzal, hogy a „hulla” (Vati Tamás) imponáló ruganyossággal kiugrott a vízből, és eltűnt a kabinajtók egyike mögött.

Azután a szünet nélkül eltelő további kb. másfél óra alatt történt két pszichoterapeutánál tett látogatás, amit nem élőből, hanem vetített filmről láthattam: az egyiket rögvést a kezdetkor, a másikat úgy félidőtájt. Az elsőben egy fiatal férfi tárta fel problémáját, a másodikban egy fiatal nő. A férfi, csakúgy, mint a nő, a TV-hiradók szokásos „talking head”-je volt, a terapeuta annyi sem, neki csak a hangját hallottuk. Aztán elsötétült a vászon és megjelent a „fürdőben” a problémás fiatalember. Belépett az egyik kabinba, levetette utcai ruháját, fürdőnadrágja fölé fürdőköpenyt húzott és elment masszírozatni magát.

Innen kezdve nem tudom pontosan felidézni a történések kronológiáját. De jött több hasonló fiatalember, mind utcai ruhában, mind tangára vetkőzött, mind ment masszírozatni. Aztán jöttek mások is. Azt hiszem, ugyanezek voltak, de nem esküdnek meg rá. Az biztos, hogy egyszer lányoknak öltözve, akik a félméteres vízben – orrukon csiptetővel – szinkronúsztak. És jött egy idősebb férfi kezében bőrönddel, nyakában fényképezőgéppel, ő mindent és mindenkit mindenféle nyaktörő pózokban – ő pózolt, nem a modellje – lefényképezett. A bőröndből később kiborult egy nő (Bozsik). A nő azonos volt a pszichoterapeuta-film egyik „talking head”-jével. A „fotós” ugyanaz volt, mint a „terapeuta”, de legalább is ugyanaz a színész játszotta, aki hangját adta a terapeutához. Most döbbenek rá, hogy ezt a „terapeutát” vagy „fotóst” vagy egy harmadik urat, akit ugyanaz a színész alakít, még a darab eleje táján ugyancsak megmasszírozott egy magyarosan rossz modorú döngönyözőnő. Végezetül ott volt egy kopasz férfi (Vati Tamás – a korábbi „hulla”), aki mintha a „fürdő” kabinosa lett volna – egyszer mintha seprűvel tisztogatta volna a színt – aki valahogyan bekeveredett a nővel a vizes medencébe, ahol az egyszerűség kedvéért azt mondanám, hogy volt egy táncjelenetük. Rémlik, hogy a „fürdőbe” bejött néhány afrikai férfivendég is, mind gatyára vetkőzött, s jól esett rájuk nézni. (Nem úgy, mint a többiekre, a fehérekre, akik egyrészt cingárok, mint akik valódi életükben nem valószínű, hogy úszni, sportolni járnak, másrészt betegesen sápadt bőrük azt szuggerálja, hogy életmódjuk egészségtelen, zártszobás, lámpafényes, dohányzó. Kivéve a pas des deux-beli „kabinost”, akiről ha nem tudnám, hogy Bozsik Yvette társulatának egyik sztártáncosa – bár

a szereposztásban ő is mint „színész” lett aposztrofálva –, kidolgozott izmai akkor is elárulták volna igazi mesterségét.)

Szóval ez volt az előadásban. Amit kifejejtettem, nem lehetett fontos. Ha fontos lett volna, Bozsik Yvette tett volna róla, hogy megjegyezzem. Fontos viszont két dolog. Az egyik, hogy mi NEM volt benne, pedig a szórólapp ígérte. Nem volt benne a nő és férfi örök harca, ha csak nem veszem annak a gombra döngönyözést és/vagy a jacuzzi-beli pas des deux-t. És nem volt benne a japán fotóművészet reminiszenciája, ha csak nem úgy, hogy azt csakis az aperciálta, aki a kérdés szakértője. És nem volt benne pornográfia, mert legfeljebb egy viktoriánus leánynevelőintézet igazgatónője minősíthetné pornográfiának Bozsik Yvette bugyiját és a vizibalett során átázott, felsőtestére tapadó blúzá, majd amikor kibújt belőle, kislányos keblecskéit; vagy a tangás fiúk fokhagymagerezd fenekét.

A másik fontos dolog a fentieknél is fontosabb. Annak leszögezése, hogy senki ne szűrje le soraimból, miszerint azt mondom: ilyenféle előadások ne szülessenek csak azért, mert a közönség egy része – köztük én – nem érti. Legyünk nagyon, de nagyon boldogok, hogy ma már nem Sztálin vagy Zsdanov elvtárs ízlése szabja meg, mit lásson a magyar nép! Éppen csak azt szeretném javasolni, hogy mindent a maga helyén mutassunk be. A kísérletező, alternatív, polgárpukkasztó stb. előadásokat a különféle zseb-, padlás- és pincészínházakban vigyék színre azok a lelkes ifjonti társulások, akiknek az ilyesmi történelmi feladatuk, és akikből szerencsénkre bőszes választék áll a budapesti nézők rendelkezésére. A Kamrát, bár méreteiben ideálisnak is lehetne mondható, eltanácsolnám a Turandot közfürdőtől, mert ez, hasonlóan anyaszínházához, a Katona Józsefhez, ugyan nem a lusta nézőkre szabott szórakoztatóipar, de nem is a „különböző korszakokat, stílusokat vizsgáló és a mai színházi gondolkodással kapcsolatba hozó gondolkodási folyamat kísérletező állomásának” színtere.

Az ilyen és ilyenebb alternatív produkciók majd akkor kapjanak „köszínházi” színpadot (és az adófizetők zsebéből fedezett közösségi költségvetésből pénzt) ha „alternatív”-ból átmentek „mainstream”-be! Vagy úgy, hogy idomultak annak a bizonyos, értelmező szótári művelt többségnek az ízléséhez, vagy úgy, hogy sikerült velük – velünk? – megértetni, megszerettetni az új időknek új dalait. Amely ponton persze majd jönnek helyükbe az új alternatívok, és mint a kottákban írják: „megint előlről”...

Zalán Magda

a Belcanto Étteremben
IV. 20.

a Budapesti Operettszínházban
V. 1.

Az első sajtótájékoztatón Zalán Magda és Kálmán Tamás a TÁNCMŰVÉSZET kiadói kuratóriumát képviselte

A második sajtótájékoztatóon Kálmán Tamás és Falvy Károly a TÁNCMŰVÉSZET kiadói kuratóriumát képviselte

◀ A kiadói kuratórium és az EuróPAS Magyar Táncdíj kuratóriumának képviselői, a gálán fellépő társulatok vezetői, valamint a sajtó munkatársai előtt a 2006. évi kitüntetettek közül a jelen lévők: Bajári Levente, Anna Tsygankova és Simon Csaba Miskolcról művészpályájuk kiemelkedő állomásait ismertetik.

Az EuróPAS Magyar Táncdíj oklevelét és kítűzőjét 3 kategóriában adta át május 1-jén délelőtt Kaán Zsuzsa, a táncdíj kuratóriumi elnöke és Galambos Tibor, a táncdíj egyik kuratóriumi tagja.
A díjazottak: Bajári Levente (Magyar Nemzeti Balett) [1], Sóthy Virág (Győri Balett) [2], Bozár László (Honvéd Táncegyüttes) [3], Anna Tsygankova (Bolsoj Balett, Magyar Nemzeti Balett) [4] és a Ködmön Formációs Táncegyüttes (Miskolc). Képviselői: Simon Csaba és Csóka Edit [5] ▶

1. Timár Sándor-népzene: Kalotaszegi mulatság
CSILLAGSZEMŰEK (EuróPAS-díjas: 2002-ben)

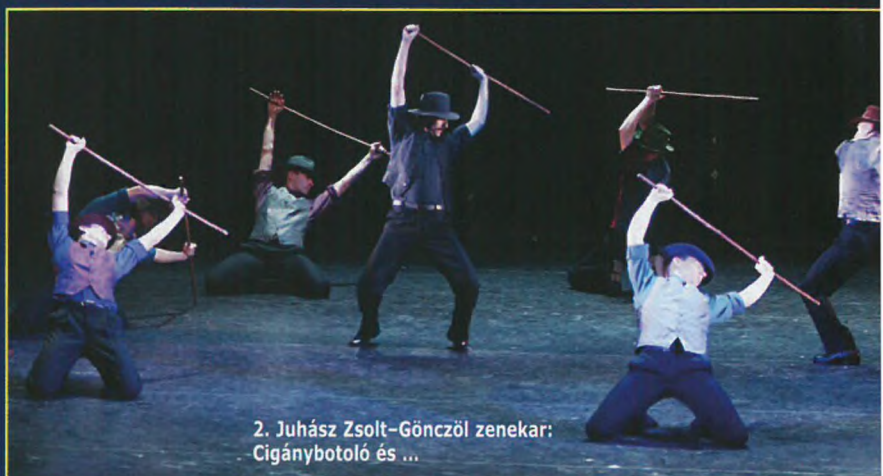

I. rész

Kanyó Béla
képriportja

3

2. Juhász Zsolt-Gönczöl zenekar:
Cigánybotoló és ...

4

3. Timár Sándor-Bartók Béla:
Párosító (A „Hegedűduók” részleteire)
CSILLAGSZEMŰEK

4. Makovinyi Tibor-Bartók Béla:
Kettős (A „Hegedűduók” részleteire)
Előadja: BOZÁR LÁSZLÓ
(EuróPAS-díjas: 2006-ban)
és NAGY B. ANETTE,
a HONVÉD TÁNCGYŰTTES tagja

2

...szászcsávási csingerálás
BM DUNA MŰVÉSZEGYŰTTES (EuróPAS-díjas: 1996-ban)

6. Foltin Jolán-Hegedős zenekar:
Finálé (Részlet a Kí népei vagytok?
című produkcióból)
HONVÉD TÁNCGYŰTTES
(EuróPAS-díjas: 1994-ben)

5. Mihályi Gábor: Méhkeréki román táncok
(Részlet a Földön apám fia volnék című produkcióból)
MAGYAR ÁLLAMI NÉPI EGYŰTTES (EuróPAS-díjas: 1994-ben)

6

5

a Budapesti Operettszínház Kerengőjében

Kaán Zsuzsa...

Mandur László...

...és dr. Karl Imre pohárköszöntőt mond.

Mandur László Bálint-Cherdron Erzsébettel, Kiss János győri balettigazgatóval, a Magyar Táncművészek Szövetsége elnökével és Kálmán Tamással beszélget

Anna Tsygankova és édesanyja Klapka Györggyel és leányával

Galambos Tibor és Zalan Magda vendégeikkel

Bajári Levente, Bozár László, Sóthy Virág, Linda Schneiderova (mögötte Kéri Nagy Béla) és Lukács András koreográfus

St. Martin Simon Csabával, Csóka Edittel és a Ködmön táncosaival

St. Martin dedikál

Bálint-Cherdron Erzsébet, Kerényi Péter (a Zwack Unicum Nyrt. marketing igazgatója), Kaán Zsuzsa, Kálmán Tamás, dr. Karl Imre és Mandur László

Dr. Ipkovich György,
Szombathely polgármestere
nyújtja át a díjat az
Európa-Bajnok párosnak

Valaska Andrásné,
a Művelődés- és Sportház
Rendezvényház Kht.
igazgatója nyújtja át
a 2. helyezett díját

VERSENYTÁNC

hatodik helyezett orosz pár is remekelt, de ellenfeleik most jobb formában voltak.

Bemutatók egész sora is gazdagította a világszínvonalú produkciókat felvonultató Latin EB-t. Szerepelt mindkét szombathelyi EuróPAS Magyar

1. Peter Stokkebroe–Kristina Juel Stokkebroe (Dánia)
2. Vescovo Maurizio–Törökgyörgy Melinda (Magyarország)
3. Zoran Plohl–Tatsiana Lahvinovich (Szlovénia)
4. Matej Krajcer–Iwona Golczak (Szlovénia)
5. Denis Kuznetsov–Maria Tzaptashvilli (Oroszország)
6. Andrey Zaitsev–Anna Kuzminkaya (Oroszország)

A dán kettős rendkívül szoros versenyben szerezte meg a bajnoki címet. Bár látszólag az öt latin táncból négyben (rumba, szamba, paso-doble, jive) elsők lettek, és csak egyben (cha-cha) másodikok, az egyes táncokon belüli helyezési számok mégis rendkívül szoros versenyre utaltak. Ha például a 9 pontozótól a magyar pár szambában és paso-doble-ban egy-egy első helyezéssel többet kap, akkor nemcsak a cha-cha-t, de a szambát és a paso-doble-t is ők nyerik. Így 1/4-es vereség helyett 3/2-es magyar győzelem születik. De nem ez történt.

Ezért csak gratulálni tudunk a rutinos dánoknak, akik egyébként már 1999-ben is nyertek Savariát. A visszafogott kezdést követően ezúttal is egyre jobban beleerősítettek. Szinte hibátlan technikával, kellő dinamikával adták elő kitűnő táncaikat. Lány stílusukhoz fantasztikus elegancia társult.

A Vescovo–Törökgyörgy pár végig nagy átéléssel, erőteljes stílusban táncolt, gyönyörű figurákkal, tiszta technikával, latinus tüllel, páratlan összhanggal, szenvedéllyel, temperamentummal. Érzésem szerint a flamencora épülő, atmoszférikus, csodás paso doble, a villámgyors jive a hamisítatlan cha-cha-val egyúttal a legjobb volt a mezőnyben, és megérdemelték volna az első helyet! Sajnos a bírák egy része más véleményen volt.

A bronzérmes Plohl–Lahvinovich szlovén pár kitűnő technikával táncolt, de figuráik mintha nem lettek volna elég meggyőzőek. A Krajcer–Golczak szlovén kettős hiába versenyzett mindvégig nagy elánnal s lendületesen, tetszetős programjuk a negyedik helyhez volt elég. Az ötödik Kuznetsov–Tzaptashvilli orosz kettős látványos egyéni figurákkal, jó alapokkal, színes előadásmóddal táncolt. Ők is jobb helyezést érdemelték volna. Különösen rumbájuk volt élményszámba menő! A

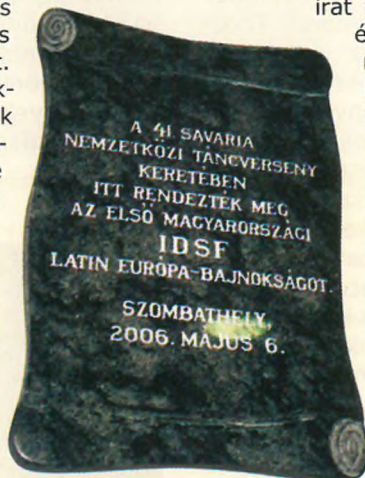
Táncdíjas* csapat: az EB-VB döntős Savaria TSE világszámmá vált latin mix-jével, a Lorigo TSE bajnoki ezüstérmes csapat standard mix-jével, a májusi títánc EB-n hatodikként végzett László Csaba–Szögi Szilvia magyar bajnokpár. Fellépett még a magyar kurbajnokságon remeklő latin kurbajnok és kúrspecialista páros: Horváth Dávid–Monostori Veronika, valamint a kurbajnoki harmadik Horváth Viktor–Varga Nikolett.

A verseny végén különdíjak átadására is sor került. A legszimpatikusabb páros díját a közönség szavazatai alapján az EB ezüstérmes Vescovo Maurizio–Törökgyörgy Melinda kettős kapta, és ők vehették át a legeredményesebb hazai versenyzőnek járó díjat is. Kaán Zsuzsa, a Táncművészet című folyóirat főszerkesztője bejelentette, hogy a Svájcban élő Vass Dániel, a nemrég elhunyt táncörténelem-szakíró dr. Kaposi Edit (és Vass Lajos karnagy) fia díjat alapított édesanyja emlékére, amelyet mindig a Savaria hat döntőbe jutott párosa között sorsolnak ki ezentúl.

Az első alkalommal, az idei nemzetközi versenyen a 28-as rendszámmal táncoló ötödik Kuznetsov–Tzaptashvilli orosz páros lett a szerencsés: ők kapták a díjat és az oklevelet. Kaposi Edit kezdeményezésére, az Oktatási Minisztérium és a Népművelési Intézet Táncosztályának segítségével nélkül a hatvanas években nem indulhatott volna el, és később nem tehetett volna szert oly gyors és tartós népszerűsége a hazai versenytáncmozgalm. Nemhiába nevezte Kaposi Edit a Savaria-versenyzeket a táncosok Mekkájának! Megállapítása az évek során csak egyre igazabbá vált. Remélhetőleg a dr. Kaposi Edit Emlékdíj hosszútávon biztosítja majd, hogy a jövő generációk – épp a Savaria kapcsán – megismerjék és megőrizzék a versenytánc iránt elkötelezett tudós asszony munkásságának emlékét.

Rollinger Károly

Lapunk szakmai díját 2004-ben a Savaria TSE, 2005-ben a LORIGO-HALADÁS TSE nyerte el a „Magyarországon működő magyar társulat” kategóriájában, „versenytánc” ágazatban (A szerk.).

Fotók: Rollinger Károly

A 41. Savaria első 6 helyezettje

ANALITIKUS TÁNCGIMNASZTIKA

Vélemények a Dévény Anna-módszerről

Asokoldalú gyógytornász-pedagógus Dévény Anna módszerével: az analitikus táncgimnasztikával lapunk 2005/5., 2005/6. és 2006/1. számában foglalkoztunk.

Előző számunkban egyik állandó munkatársunk, László Zsuzsa segítségével megrajzoltuk Dévény Anna portréját; összefoglalva gyógyító tevékenységének és tudományos munkájának jelentőségét.

Dévény Anna több mint tíz éve – hetenkénti rendszerességgel – tréninget tart a Magyar Nemzeti Balett táncosainak az operaház épületében. E sorozat záróakkordjaként ezért olyan operaházi táncművészeket is megszólaltatunk,

akik ezen órák tapasztalatait már be is építették mindennapjaikba: szakmai és civil életükbe.

Az alábbiakban az ő véleményüket olvashatják, amelyek mindegyike – s reméljük, ebben Önök, olvasók is egyetértenek –, felér a legjobb minősítéssel:

Kovács Eszter

a Magyar Állami Operaház táncművésze

Több mint 10 évvel ezelőtt Dévény Anna az Operaházban kezdett velünk, balett-táncosokkal foglalkozni. Órákat tart reggel, gyakorlatok, próbák előtt, segítve a munkánkat. A módszer elméleti megismerése után alkalmam nyílt, hogy saját testemen tapasztaljam meg azt, amiről azt gondoltam, kizárólag a beteg gyerekek gyógyításának módszere.

Megtanulhattam, hogyan kell tudatosan irányítani az izmok működését, hogy mit jelent a „belső látás”, és rájöttem, micsoda óriási lehetőség lett volna, ha kislányként ezekkel az alapokkal kezdek volna a balett-tanulást. Rengeteget segített volna abban, hogy fejleszthessem, korrigálhassam a balett-hez nem a legjobb adottságaimat.

36 évesen egy nyaki porckoronsérv műtéten estem át, két porckorongomat el kellett távolítani és biocorallal pótolni. Három nyakcsigolyámat le kellett merevíteni. A műtét után első utam Annához vezetett. Vakon bíztam a tudásában, ő pedig olyan segítőkészen és olyan hittel fogadott, hogy mellette természetesnek éreztem, hogy nincs is más út, csak a tökéletes gyógyulás. Első nap már elfelejtettem, hogy hat csavar és egy lemez tartja a csigolyáimat. Az orvosok legnagyobb meglepetésére három hónappal a műtét után újra a balett-teremben dolgoztam, és műtétre még csak rossz emlékként sem gondolok vissza.

Dévény Anna a balerináknak fantasztikus lehetőség. A fiataloknak azért, mert megtanulhatnak egy új szemléletet, látásmódot, ami óriási segítséget nyújthat nekik testük uralásában, izmaik irányításában, a balett szigorú szabályai mellett. Az idősebb korosztálynak is segítséget nyújt elgyötört, elhasználódott, megkopott ízületeik karbantartásában. Ugy érzem, nincs még egy ehhez hasonlítható módszer, amely szó szerint a születés pillanatától a legidősebb korig alkalmazható a beteg tónusú csecsemőtől a legcsodálatosabb izmozató balerináig.

Hálás vagyok a sorsnak, hogy Annát megismerhettem és remélem, még nagyon sokáig tanulhatok Tőle!

Kovács Eszter

Marosi Edit

a Magyar Állami Operaház táncművésze

Évek óta rendszeresen járok Dévény Anna tréningjére, heti egy alkalommal. Pozitív tapasztalataim a következők:

- Az izomzat sokkal lazább, ami elősegíteni a klasszikus balett könnyebb kivitelezését.
- Lábemeléseim tágabbak, magasabbra tudom emelni a lábamat, mint előtte.
- Olyan izomcsoportokat mozgat meg ez a tréning, amelyek létezéséről nem is igen volt tudomásom.
- Koordináltabb lett a mozgásom, szebben tudom kivitelezni a mozdulataimat. Tudatosabb lettem azáltal, hogy jobban ismerem a testemet.
- Az ízületeim mozgáspályája megnövekedett, ami szabadabbá teszi a mozdulataimat.
- Fájdalommentesebben tudok balettozni!
- Igaz, hogy a tréningnél más szemléletmóddal dolgozunk, de a klasszikus balettnél is alkalmazható ez a szemléletmód.
- Hálás vagyok Dévény Annának azért, hogy megismerhettem módszerét.

Marosi Edit

Lencsés Éva

a Magyar Állami Operaház magántáncosnője

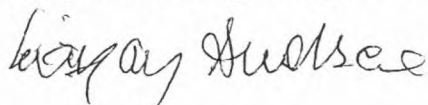
Az, hogy mi, operaházi táncosok csinálhatjuk az analitikus testképzés-órákat, mindenféleképp nagyon jó dolog. Mert mi is megérezhettük a saját testünkön, hogy ez a tudatos, belső látást is kialakító gondolkodás milyen sokat segít a táncos munkájában. A Balettintézetben, a mai Táncművészeti Főiskolán, az első évfolyamnál kellene elkezdni ezt a technikát, hogy rögzödjön és tudatossá váljon, és akkor a mai növendékeknek hosszútávon is olyan szemléletet, látásmódot adna ez a tánchoz, hogy a saját testüket jobban tudják majd irányítani, mint most.

Nekünk fantasztikus balettmestereink voltak, de ezt a fajta belső látásmódot és tudatosságot egyedül Panni nénitől kaptuk meg, aki rávilágított arra, hogyan kell az agyunkkal irányítani a

tem. Az ő hatalmas szakmai tudása és emberi magatartása, kedves, empátikus lénye az, amitől még most is balett-táncosnak érezhetem magam. Gyakorlataim végtelen türelemmel és magasfokú szakmai tudással foglalkozik táncosaival. Gyakorlatai (amit ő maga is csinál velünk) teljesen helyrehozzák a berozsdásodott ízületeket, a megkeményedett izomzatot, nyújtás-feszítés technikája pedig többet ér az összes ma divatos módszernél, mert anatómiai ismeretei révén csak használni tud a táncosok agyondolgozott testének.

Neve garancia arra, hogy aki hozzá jár, legyen az fiatal vagy idősebb, tökéletes felfrissülést és laza izomzatot szerez az óráin.

Nagyon hálás vagyok Annának és szeretnék ezekkel a paraméterekkel, amiket az elején leírtam, még sokáig járni hozzá!

Pogány Alinka

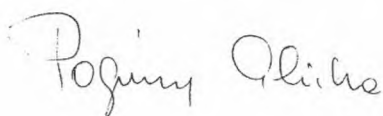
a Magyar Állami Operaház táncművésze

Magamról annyit, hogy Annát régóta ismerem, mert Berczik Sárának és Kovács Évának én is a tanítványa voltam. Tehetségkutatás révén kerültem a Balettintézetbe. Ennyit az előéletéről és a tiszteletadásról, amit Anna iránt érzek. A vele töltött sokévi munka nagy felfedezéssel és óriási örömmel tölt el. Mondhatnám azt, hogy „vén fejjel” (mert 31 évet töltöttem az Operaház színpadán) jöttem rá azokra a csodálatos, tudatos dolgokra, amit a rohanó balettintézeti időszakban nem tudtunk megtanulni. Anna az anatómián és a „belső látás” kialakításán keresztül vezetett rá arra, hogy hogyan lehet a test maximális kidolgozottságát elérni, és a mozgást a legkifejezőbbé tenni. Az anatómiától megközelített, igazán tudatos munkafolyamatra – Annának köszönhetően – most éreztem rá, és most értettem meg.

Balettintézeti növendékként – 9 évesen – hiába kaptam az instrukciókat, nem éreztem azt, hogy mi honnan indul, és melyek azok a pozíciók, amelyeken keresztül a maximális kidolgozottságot elérhetem. Felnőtt fejjel jöttem rá arra, hogy ez mennyire másképp tudatos munka, mint amit a Balettintézetben megtanultam.

Az analitikus táncgimnasztika hatását civilként a tartásomban is érzem, nemcsak a színpad szempontjából. Sokszor állok sorban a közértben, és úgy húzom ki magam, ahogyan Annától tanultam; sokszor mosogatók közben is úgy javítok a tartásomon, ahogyan Anna megtanított láttatni és amilyen pozíciókra rávezetett... Ez az embernek biztosságot ad és jó érzés, hogy nem egy összeesett, rossztartású valaki vagyok, hanem uralkodni tudok minden testrészem, az izmaim felett.

Az Anna által tanított látásmódot, megközelítést és tudatosságot a hagyományos, klasszikus balettoktatással összeötvözve az I. évfolyamtól kezdve végigvinni – a táncosképzésnek csak hasznára lenne. Mi az Állami Balett Intézetben nagyon intenzíven és nagyon komolyan tanultuk a klasszikus technikát. Ez a másfajta megközelítés *nem a balett ellen, hanem éppen ellenkezőleg, a balett javára dolgozza ki a testet!* Az Anna által tanított elmélet és gyakorlat világosítja meg azokat a pillanatokat, amelyeket az ember a balett-teremben nem is tudatosít, és nem is ért meg. Milyen boldog lettem volna, ha az életem aktív szakaszában találkoztam volna vele.

Pongor Ildikó

Kossuth-díjas, Kiváló művész,
primabalerina

Nagyon boldog vagyok, hogy Dévény Anna módszerét „elcsíphettem” még az aktív időmben, mert meghosszabbítja az ember aktív pályafutását.

Túl azon, hogy tünust ad, és nagyon erőteljesen átmozgat, olyan tudatosságot kapunk általa, amellyel úrrá leszünk testünkön. Azt találtam meg benne, amit én valahol mélyen, ösztönösen már elkezdtem építeni magamban. Erre jön Anna, és egy olyan tudatos teóriával áll elő, amelyet eddig még a legnagyobb mesterek sem tanítottak meg nekünk. Ezért van oly nagy szükség Anna óráira az Operaházban.

Külföldön jártamban már harmincegynéhány éve beletöltöttem az ún. *floor-tréningbe*. Akkor még nem értékeltem eléggé, mert másfajta módszerben nevelkedtem, és kezdetben – a rendkívül erős felkészítésnek és tán az izomzatnak is köszönhetően – bírtam a háromfelvonásos baletteket. De minthogy ez a műfaj a fiatal testek művésze – és az ifjúkor csak egy villanásnyi ideig tart –, ezt követően, az első komolyabb sérülés után felfigyeltem a különböző technikákra.

Ezzel a balettversenyeken találkoztam. Láttam, hogy a külföldi művészek hogyan készülnek fel, és arra gondoltam, hogy bizony ez nekünk is milyen jó lenne. Miután volt szerencsém Béjart-nál és Kiliánál is néhány hetet eltölteni, kikristályosodott bennem a floor-tréning és a testtudat jelentősége. És a légzése is. Már V–VI. évfolyamos koromban Orosz Adél felhívta a figyelmemet arra, hogy rosszul veszem a levegőt. Ezek a mozaikok kezdtek összeállni, amikor 40 évesen megszülettem harmadik kislányomat, és úgy éreztem, hogy az eddigi módon nem tudom visszadolgozni magam.

És egyszer csak hallottam Annáról. Volf Katalintól és azoktól a kollégáktól, akik már jártak nála. Aztán egyszer sikerült elmennem hozzá az Október 6. utcába és akkor rájöttem, hogy *mi valami fontosat nem tudunk!* Nekünk van egy más fajta tudásunk, ami nem kevés, de nem elég. Világossá vált, a klasszikus balett elvárásainak megfelelően minden izmot és ízületet indirekt módon végig kell dolgoztatni úgy, ahogyan azt már évek óta az óráin csináljuk.

Mindig figyeltem a külföldi balerinákat; vajon mitől képesek szériákban egyformán jó teljesítményt nyújtani? Mitől képesek mindig arra, hogy izomzatilag jól dolgozzanak. És itt kaptam rá választ, abban a technikában, amit Dévény Anna alkalmaz. Erre mindenkinek szüksége van. Annak is, akinek nagyon lazák az ízületei, és annak is, aki kötöttebbek. És amit mindig hangsúlyoz: a tudatos izomerzés nélkül nem létezhet előadás, mert nem szabad, hogy az érzelmek vigyék az embert. Az érzelmelem természetesen nagyon-nagyon fontos, anélkül nem is érdemes táncolni; de az *ézelmelemet kordában kell tartani*.

Én nagyon nagy szeretettel üdvözlöm, hogy Anna itt van, és csak köszönetet tudok mondani kitarató, elszánt és alázatos munkájáért.

- 4 NEWS *In Hungary*
- 5 NEWS *In Abroad*
- PROGRAMME SUGGESTION
- 6 *The July and the August Programme
of the National Dance Theatre*
- 7 *Dance Panorama in Keszthely*
- FAREWELL TO _____
- 9 *Dr. Edit Kaposi (1923–2006)*
– Obituary by **Iván Vitányi**
- BOOKMARK _____
- 10 **Vilmos Voigt's** review about the
second edition of *Károly Falvay's
The Blessed Virgin*
- TOPICAL _____
- 11 Suggestion of the Editor
- WHO ARE YOU... _____
- 12 *...Pierre Dobrievitch?*
– „The quality was important to Béjart
and not the clichés!”
– Interview by **Tamás Kálmán**
- BUDAPEST SPRING
FESTIVAL II.
- DANCE THEATRE _____
- 14 **Zsuzsa Kaán: Ballet for Life!**
– The Béjart Ballet Lausanne
at the Erkel Theatre
- MODERN BALLET _____
- 18 **Zsuzsa Kaán: The Merce Cunningham
Dance Company at the Palace of Arts**
- FOLK DANCE _____
- 20 **Emese M. Nagy: Black-Red Dance**
– Dances from the twentieth century
– A new work of the Budapest Dance
Ensemble
- MOVEMENT THEATRE _____
- 24 **Magda Zalán: Turandot Public Bath,
or the spectator, who doesn't
understand**
– Performance of Yvette Bozsik
- EUROPAS HUNGARIAN
DANCE AWARD _____
- 26 *The 13th prize giving ceremony of the
professional prize of the magazine
TÁNCMŰVÉSZET*
Dame Klára Antall: Festive Address
- 27 *Press Conferences
at the Belcanto Restaurant and
at the Budapest Operetta Theatre*
- 28 *The 13th Prize Giving Ceremony*
- 3rd INTERNATIONAL
EUROPAS-GÁLA _____
- 29 *The Prize Giving Gala Evening of the
journal TÁNCMŰVÉSZET at the
Budapest Operetta Theatre
Part I*
- 30 *Part II*
- 31 *Snapshots at the Party*
- COMPETITION DANCE _____
- 32 **Károly Rollinger:**
*41st SAVARIA International Dance
Competition, IDSF Latin Europe
Championship, Szombathely 2006*
- WORLD MIRROR _____
- 34 **Györgyi Hegedős:**
*A Streetcar Named Desire – Premiere
of the Ballet British Columbia*
- METHODIC _____
- 35 *Analytic Dance Gymnastic*
– Opinions about the
Anna Dévény-method
- 39 CONTENTS _____
- EXCERPTS _____
- 40 *Who are you...Pierre Dobrievitch?*
*„The quality was important to Béjart
and not the clichés!”*
– Interview by **Tamás Kálmán**
- 41 *EUROPAS HUNGARIAN DANCE AWARD*
– *The 13th prize giving ceremony of the
professional prize of the magazine
TÁNCMŰVÉSZET*
– **Dame Klára Antall: Festive Address**
- 42 *3rd INTERNATIONAL EUROPAS-GALA*
– *The Prize Giving Gala Evening of the
magazine TÁNCMŰVÉSZET at the
Budapest Operetta Theatre*

work, that the dancers got the same status like the singers and musicians. In Switzerland they have the same social status. It is a very big victory for which we are very proud. I think that exactly the converse of this process happens in Hungary right now.

The carrier is short and the ballet lived its golden age during the socialism. It is hard to say but it is true. The artists had a social privilege in the socialism. Like in Yugoslavia.

– In the last issue of the "Táncművészet" we can read about the fantastic "Sacre" performance at the Scala with Silvie Guillem and Maximilien Murr. But the Béjart pieces are not on our repertory for a very long time. When Béjart forbid to play some of his pieces in the world – with the reason that they are out-of-date –, it created a gigantic shortage. But Béjart allows again to play his pieces?

– Let me refine. Béjart sell the rights of *Sacre*, *Firebird* and *Bolero* to the Tokyo Ballet, to Mr. Sasaki, who is the director of the Tokyo Ballet. And I think this exclusivity lasted 10 or 15 years. And nowadays Béjart has the rights again to give his ballets. I don't know the details of this agreement, but the Béjart pieces can be played again.

– What is your opinion about the return of the Béjart evening to the repertory of Budapest?

– If the general director of the Opera House or Gábor Keveházi asks him, I think it can be possible. Béjart was very satisfied how the dancers performed *Le Sacre* in Budapest. He arrived for 48 hours, and he saw only the general rehearsal, because he had to go to Paris, but he was happy. Last time I was here 4 years ago. The dancers changed, the ballet master are all right. It is very hard to achieve the appropriate style... But if Béjart gave his piece to Scala, why wouldn't he gave them to Budapest. The Hungarian ballet is closer to Béjart's heart than Italian.

– And if he would give the rights, would you come back to rehearse the choreography of the *Firebird* and the *Sacre*?

– I think I am too old for that. Béjart has young ballet masters, he would of course send them to Hungary. But I would come as a guest, and I would sit there among the audience...

Tamás Kálmán

Pierre Dobrievitch – during the rehearsal of *Le Sacre du Printemps* in Budapest, 1972.

Photo: Béla Mezey

3rd INTERNATIONAL EUROPAS-GALA

Festive Address

Ladies and Gentlemen!

On the 1st of May 2004 our country has joined the European Union.

Hereby the most important aim of József Antall's foreign policy has realised.

Hungary became one of the members of the European Community.

We, who could live that day, could not celebrate the second anniversary of the joining else, than with a beautiful dance evening!

The dance was in bygone days as well the expression of the human emotions – like love, hate, happiness and sorrow – by movements. In the time of the tribal wars they danced war and victory dances, they expressed their relationship with other world with ritual dances.

During the evolution and transformation of those dances developed the present and individual dances of the nations: the folk dances.

The social and stage dances of the 19th, 20th 21st century, like the ballet are representing those characteristics, which refer to that countries, where the style of the dance was born.

But the dance is also super-national! They connect even in there difference, because they are danced around the world, all around Europe.

This is the way through dance becomes one of the symbols of the multinational, but unified European Union.

Dame Klára Antall

the wife of the first Prime Minister of the Hungarian Republic,
the Special Guest of the Gala

Budapest, 1st of May, 2006

Sansha®

20 éve a lánc színpadán

Budapest

"Tütü-Split" No5

Csepptalpú gyerek
gyakorló cipő, vászon

"Tee-Sofiette" TA24

Tépőzáras gyerek
sztep cipő

"Tütü" 4S

Piskótalapú gyerek
gyakorló cipő, vászon és szatén

"Rondo-Polka" CS22

Gyerek karakter cipő

www.sansha.com

Sansha Budapest-Hungary

Kisker és Nagyker: 1066, Budapest, Ó utca 42. Tel/Fax: 06 1 269-56-59, e-mail: budapest@sansha.com

Műtérhízi Anna, tanuló. Fotó: Andrea P. Merlo ©1994-2005 Sansha®